

Lahden kaupunki, Kaupunginvaltuusto, 05.10.2026

Hallintosäännön muuttaminen

5613/00.01.01.00/2024

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

juristi Anu Valtavaara, p. 044 482 6809

Päätös

Esittelijä

kaupunginhallitus

Päätösehdotus

Kaupunginvaltuusto hyväksyy liitteenä olevan Lahden kaupungin hallintosäännön ja päättää, että hallintosääntö tulee voimaan 6.10.2026 lukien.

Kaupunginvaltuusto hyväksyy lisäksi muutosten koontiliitteessä esitetyt Wellamo-opistoa koskevat muutokset ja päättää, että ne tulevat voimaan päivitetyn yhteistoimintasopimuksen astuessa voimaan, kuitenkin aikaisintaan 1.1.2027.

Samalla kaupunginvaltuusto tarkastaa pöytäkirjan tämän asian osalta heti.

Perusteluosa / aiempi käsittely

Lahden kaupunki, Kaupunginhallitus, 28.09.2026

§ 262

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä

kaupunginjohtaja Kyynäräinen Niko

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus tekee kaupunginvaltuustolle seuraavan ehdotuksen:

”Kaupunginvaltuusto hyväksyy liitteenä olevan Lahden kaupungin hallintosäännön ja päättää, että hallintosääntö tulee voimaan 6.10.2026 lukien.

Kaupunginvaltuusto hyväksyy lisäksi muutosten koontiliitteessä esitetyt Wellamo-opistoa koskevat muutokset ja päättää, että ne tulevat voimaan päivitetyn yhteistoimintasopimuksen astuessa voimaan, kuitenkin aikaisintaan 1.1.2027.

Samalla kaupunginvaltuusto tarkastaa pöytäkirjan tämän asian osalta heti.”

Perusteluosa

Hallintosääntöön esitetään useita sisällöltään ja taustaltaan erilaisia muutoksia. Osa muutoksista johtuu lainsäädännön, yhteistoimintasopimuksen ja kaupungin organisaation muutoksista, osa täsmentää voimassa olevia toimivaltamääräyksiä ja osa selkeyttää hallintosäännön rakennetta ja käytettyä terminologiaa.

Keskeiset hallintosääntömuutokset ja niiden perustelut on kuvattu alla. Esitettävät muutokset ilmenevät kokonaisuudessaan muutosten koontiliitteestä, jossa on lisäksi esitetty yksittäisiä muutoksia koskevia tarkempia perusteluja ja huomioita.

Tiedonhallinnan, asiakirjahallinnon ja henkilötietojen käsittelyn järjestäminen
(yleiset määräykset 27 § sen jälkeen sijoittuvat kirjainpykälät)

Arkistolaki (831/1994) on kumoutunut uuden arkistointilain (529/2026) tultua voimaan heinäkuussa 2026, minkä vuoksi hallintosäännön arkistolakiin perustuneet määräykset ja niissä käytetty käsitteistö on tarpeen ajantasaistaa.

Kaupunginhallituksen asema tiedonhallintalaissa (906/2019) tarkoitettuna

tiedonhallintayksikön johtona kirjataan hallintosääntöön nykyistä selkeämmin. Asiakirjahallintoa ja arkistointia koskevat määräykset ajantasaistetaan.

Hallintosääntöön kirjataan kaupungin asema tietosuojalainsäädännössä tarkoitettuna rekisterinpitäjänä sekä rekisterinpitäjän tehtävien hoitamista koskeva sisäinen vastuunjako. Lahden kaupunki toimii rekisterinpitäjänä siltä osin kuin rekisterinpitäjästä ei ole laissa toisin säädetty. Samalla selkeytetään rekisterinpitäjän tehtävien ja tietosuojavastuiden sisäistä kohdentumista kaupungin organisaatiossa.

Hallintosääntöön lisätään myös määräys automaattisen ratkaisumenettelyn käyttöönottoa koskevasta päätösvallasta. Määräyksellä varaudutaan automaattisen ratkaisumenettelyn mahdolliseen käyttöönottoon kaupungin toiminnassa ja varmistetaan, että käyttöönottoa koskevat ratkaisut tehdään toimivaltaisessa toimielimessä asianmukaisesti valmisteltuina. Määräyksellä edistetään käyttöönoton ennakkollista arviointia ja kattavaa valmistelua.

Kaupungin edun valvonta jatkovalituksissa ja -selvityksissä

(yleiset määräykset 31 §)

Voimassa olevan hallintosäännön mukaan hallintosäännössä erikseen määrätyt viranhaltijat ovat oikeutettuja antamaan valitusprosessiin liittyvät jatkoselvitykset, muut lausunnot ja lausumat asiassa toimivaltaisen toimielimen ensimmäisessä selityksessä omaksutun linjauksen mukaisesti. Määräys koskee sanamuotonsa perusteella tilanteita, joissa muutosta on haettu valtuuston tai muun toimielimen päätökseen. Kaupunki voi kuitenkin olla muutoksenhakuasiassa myös itse muutoksenhakijana, jolloin muutoksenhaun kohteena on muun viranomaisen päätös. Muutoksenhakuasian käsittely voi jatkua ylemmässä oikeusasteessa kaupungin toimielimessä omaksutun ensimmäisen linjauksen pysyessä samana.

Tämän vuoksi ehdotetaan, että hallintosäännössä mainitut viranhaltijat voivat huolehtia myös tällaisissa asioissa asian käsittelyn edellyttämistä jatkoselvityksistä

ja lausumista toimivaltaisen toimielimen ensimmäisessä selityksessä tai valituksessa omaksutun kannan mukaisesti sekä tehdä seuraavan asteen valituksen. Muutos ei anna viranhaltijoille toimivaltaa muuttaa kaupungin aineellista kantaa asiassa, vaan mahdollistaa toimielimen määrittelemän linjan mukaisen muutoksenhakuprosessin hoitamisen joustavasti.

Talouteen liittyvät määräykset

(yleiset määräykset 32–41 § ja yleiset talousasiat -taulukko)

Taloutta koskeviin määräyksiin tehdään pääosin täsmentäviä ja teknisiä muutoksia. Hankintojen ohjausta koskevaa määräystä, talousarviota ja käyttösuunnitelmia koskevia viittauksia sekä yleiset talousasiat -toimivaltataulukkoa selkeytetään.

Valtionosuuksia ja valtionavustuksia koskeva määräys ajantasaistetaan siten, että siinä erotetaan toisistaan valtionosuudet ja hakemukseen perustuvat valtionavustukset. Samalla valtionavustusten hakemista koskeva määräys sovitetaan yhteen hallintosäännön toimivaltataulukon kanssa siten, että vastuu voi kuulua hallintosäännön nojalla toimivaltaiselle toimielimelle tai viranhaltijalle. Yleiset talousasiat -toimivaltataulukkoon lisätään myös valtionosuuksien tyytymispäätöksiä koskeva toimivalta ja täsmennetään ulkopuolista rahoitusta koskevien hakemusten määrittelyä.

Kaupunginvaltuuston työskentelyä koskevat määräykset

(valtuustoa koskevat erillissäännöt 12 § ja sen jälkeiset kirjainpykälät, 38 §)

Valtuuston työskentelyä koskeviin määräyksiin lisätään mahdollisuus ennalta päätetyn kokouksen peruuttamiseen, jos kokouksen pitäminen ei käsiteltävien asioiden vähäisen määrän tai muun perustellun syyn vuoksi ole aiheellista. Määräys ei vaikuta kuntalaissa säädettyihin valtuuston koollekutsumista koskeviin velvollisuuksiin.

Hallintosääntöön lisätään myös määräys jatkokokouksesta. Jos kaikkia kokouskutsussa mainittuja asioita ei saada käsiteltyä, valtuusto voi siirtää käsittelemättä jääneet asiat jatkokokoukseen ilman erillistä kokouskutsua. Muutos mahdollistaa esimerkiksi talousarviokokouksen käsittelyn jatkamisen myöhempanä ajankohtana ilman uuden kokouksen koollekutsumista.

Lisäksi hallintosääntöön otetaan määräys lähetekeskustelusta.

Kaupunginhallituksen ehdotuksesta käytävän lähetekeskustelun tarkoituksena on mahdollistaa valtuuston näkemysten esiin tuominen jo valmisteluvaiheessa kaupungin kannalta merkittävässä tai taloudellisesti tai yhteiskunnallisesti laajakantoisissa asioissa. Lähetekeskustelussa ei tehdä asiaa koskevia päätöksiä.

Valtuuston kokousten tallentamista koskeva määräys puolestaan ajantasaistetaan vastaamaan nykyistä käytäntöä siten, että äänitallenteiden sijasta kokoukset tallennetaan videotallenteina.

Osallistuva budjetointi

(Elinvoiman palvelualueen toimivaltataulukko)

Elinvoiman palvelualueen toimivaltataulukkoon lisätään osallistuvaa budjetointia koskevat toimivaltamääräykset kaupunginvaltuuston 8.6.2026 § 35 hyväksymän toimintamallin mukaisesti. Kaupunginhallitus päättää osallistuvan budjetoinnin toteuttamisesta, teemoista, aikataulusta sekä hankkeiden ja määrärahojen kohdentamisesta. Elinvoima- ja hyvinvointilautakunta vastaa valmistelusta, koordinoinnista ja toimeenpanosta kaupunginhallituksen linjausten mukaisesti.

Esiopetusta, oppimisen tukea ja koulujen järjestyssääntöjä koskevat toimivaltamääräykset

(Sivistyksen palvelualueen toimivaltataulukko)

Esiopetus järjestetään pääasiallisesti varhaiskasvatuksen vastuualueella.

Esiopetusta voidaan kuitenkin järjestää myös perusopetuksen vastuualueella,

erityisesti kun on kyse painotetusta esiopetuksesta. Tällä hetkellä perusopetuksen alaisessa yksikössä järjestetään ruotsinkielistä kielikylpyopetusta. Nykyisessä toimivaltataulukossa lapsen ottamisesta perusopetuksen vastuualueen järjestämään esiopetukseen ei kuitenkaan ole nimenomaista, selkeää määräystä. Toimivaltataulukkoon lisätään tämän vuoksi perusopetuksen vastuualuejohtajalle toimivalta päättää lapsen ottamisesta esiopetukseen vastuualueensa yksikössä sekä siihen liittyvästä kuljetusetuudesta. Samalla varhaiskasvatuksen oppilasvalintoja koskevaa terminologiaa yhdenmukaistetaan lainsäädännössä käytetyn käsitteistön kanssa.

Koulujen järjestyssääntöjen hyväksymistä koskeva toimivalta määritellään jatkossa nimenomaisesti hallintosäännössä. Toimivalta osoitetaan perusopetuksen vastuualuejohtajalle. Muutos selkeyttää nykyistä tilannetta, jossa järjestyssääntöjen hyväksymisen on aiemmassa päätöksentekokäytännössä katsottu sisältyvän lukuvuotta koskevien opetussuunnitelmaan perustuvien suunnitelmien hyväksymiseen. Lisäksi esiopetuksen oppimisen tukea koskeva toimivaltamääräys ajantasaistetaan vastaamaan muuttunutta sääntelyä.

Metsänhoitoasioita koskeva toimivalta

(Kaupunkiympäristön palvelualueen toimivaltataulukko)

Kaupunkiympäristön palvelualueen organisaatiomuutoksen yhteydessä metsänhoito on siirretty rakennus- ja ympäristövalvonnan vastuualueelta kaupunkitekniikan vastuualueelle. Tämän johdosta myös metsänhoitoa koskevat lautakuntatason toimivaltamääräykset siirretään rakennus- ja ympäristölupalautakunnalta kaupunkiympäristölautakunnalle. Muutoksella päätösvalta sovitetaan yhteen nykyisen organisaatorakenteen kanssa ja samaan palveluyksikköön liittyvät toimielintehtävät keskitetään yhdelle lautakunnalle.

Hallintosäännön voimaantulo 6.10.2026

Kuntalain 143 §:n mukaan päätös voidaan panna täytäntöön ennen kuin se on saanut lainvoiman. Täytäntöönpanoon ei kuitenkaan saa ryhtyä, jos oikaisuvaatimus tai valitus käy täytäntöönpanon johdosta hyödyttömäksi. Oikeuskirjallisuudessa on katsottu, että koska hallintosäännöllä järjestetään kunnan sisäistä hallintoa ja toimintaa, hallintosääntö voi mahdollisesta valituksesta huolimatta tulla voimaan heti kun se on hyväksytty (Harjula, H. & Prättälä K.: Kuntalaki – Tausta ja tulkinnat, 2023, s. 239). Näin ollen hallintosäännön voimaantulolle valtuuston kokousta seuraavana päivänä 6.10.2026 ei ole estettä.

Wellamo-opistoa koskevien muutosten voimaantulo aikaisintaan 1.1.2027

Kaupunginhallitus päätti 13.4.2026 § 109 hyväksyä Wellamo-opiston päivitetyn yhteistoimintasopimuksen ja valmistella valtuustolle sopimuksen edellyttämät hallintosääntömuutokset. Hallintosäännössä Wellamo-opiston johtokunnan jäsenmäärä sekä johtokunnan kokoonpanoa ja sopijakuntien edustusta koskevat määräykset muutetaan vastaamaan päivitettyä yhteistoimintasopimusta.

Yhteistoimintasopimuksen voimaantulo edellyttää vapaan sivistystyön ylläpitämisluvan muuttamista sekä kaikkien sopijakuntien allekirjoituksia. Tämän vuoksi Wellamo-opistoa koskevat hallintosääntömuutokset tulevat voimaan päivitetyn yhteistoimintasopimuksen tullessa voimaan, aikaisintaan 1.1.2027.

Muutoksenhaku

Kunnallisvalitus

Toimenpiteet

Kh: kv

Kv: säädöskokoelma